

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Číslo projektu	CZ.1.07/1.4.00/21.1405
Název sady materiálů	Technické práce 6. ročník
Název materiálu	VY_32_INOVACE_15_Měření a orýsování kovů
Autor	Frait Josef

Měření a orýsování kovů

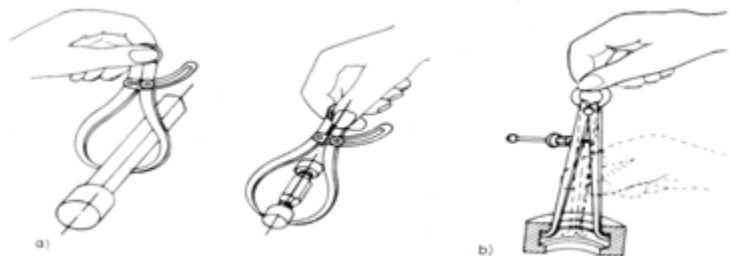
Abychom mohli začít s pořádným výrobkem, je nutné naměřit a naznačit jeho velikosti

Měřítka a hmatadlo

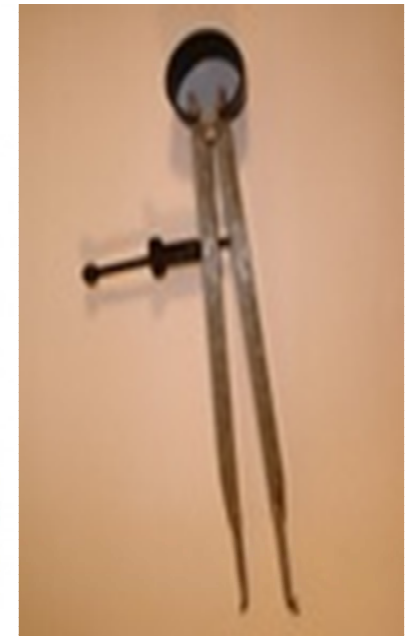
Ocelová měřítka slouží k měření délek s přesností 0,2 až 0,5 mm. Jsou plochá se sešikmenou hranou. Obvyklé jsou délky od 200 do 2000 mm. Pro méně přesná měření se hodí skládací a svinovací metry, pro větší délky pak pásma dlouhá až 50 m.

Obkročná a dutinová hmatadla jsou určena pro přenášení rozměrů při výrobě jednotlivých kusů, kde nelze použít přímo posuvného měřítka. Skládají se ze dvou ramen spojených kloubem.

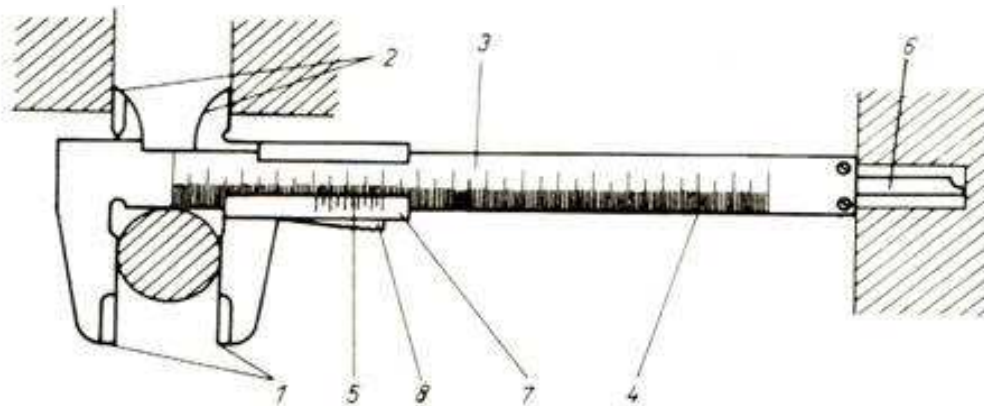

Měření hmatadlem

Posuvné měřidlo

- Toto měřidlo umožňuje měření s přesností na 0,1 mm.
- [Posuvné měřidlo](#) používáme k měření vnějších rozměrů předmětů, vnitřních rozměrů dutin a k měření hloubky děr.
- Má-li posuvné měřidlo ramena stisknuta k sobě, kryje se nulový dílek měřidla s nulovým dílkem nonia, desátý dílek nonia s devátým dílkem milimetrového měřidla.
- Jestliže při měření splývá nulový dílek nonia s některým dílkem měřidla je odečtená hodnota v celých milimetrech.
- Splývá-li s některým dílkem měřidla jiný dílek nonia než nulový, je odečtená hodnota o tolik desetin větší než celé milimetry.
- 1-měřicí ramena
2-pomocná ramena
3-hlavní měřítko
4-hlavní stupnice
5-nonius
6-hloubkoměr
7-posuvné měřítko
8-výstředník

Mikrometr

- Mikrometr je velmi přesné měřicí zařízení, obvyklá přesnost je na setiny milimetru. Měřený rozměr se u nich určuje počtem otáček a pootočením mikrometrického šroubu.

1-měřicí ramena

2-třmen

3-matice se stupnicí

4-mikrometrický šroub

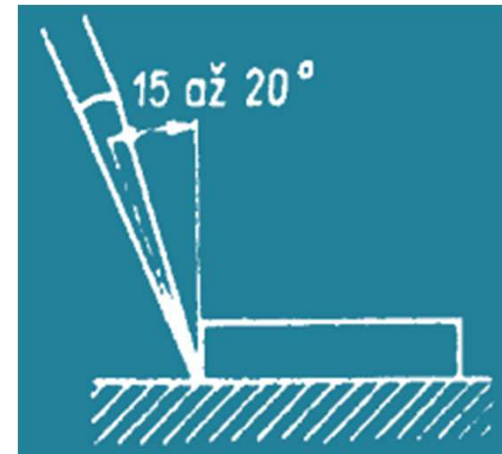
5-brzda

Orýsování

Orýsování je to, co byste měli udělat hned poté, co si naměříte nějakou část budoucího výrobku

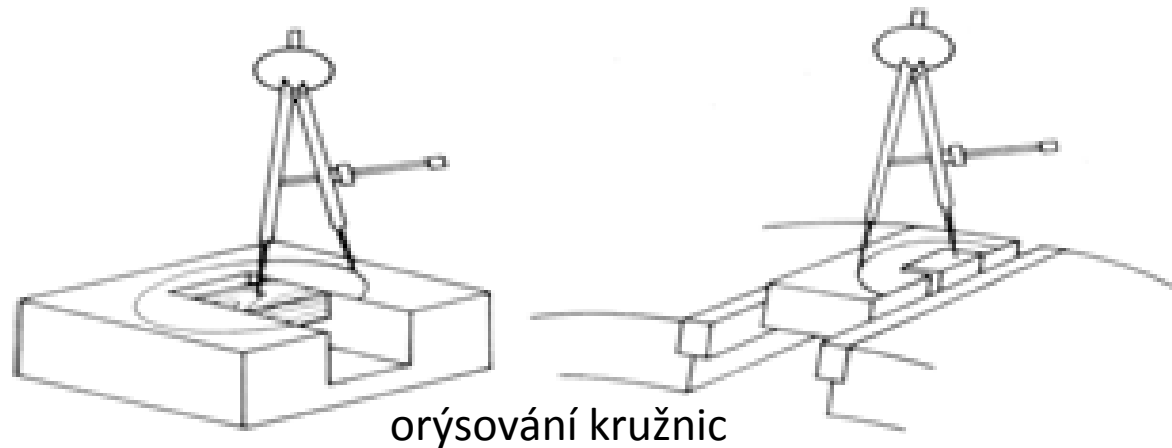
Rýsovací jehla a úhelník.

Používají se společně k vytváření přímek nebo úseček. Orýsování jejich pomocí probíhá velmi podobně jako rýsování pomocí tužky a pravítka. Rozdíl je pouze v tom, že na rýsovací jehlu musíte v závislosti na tvrdosti materiálu přitlačit. Navíc je vhodné vést jehlu pod správným úhlem, jak je znázorněno na obrázku vpravo.

Kružidlo

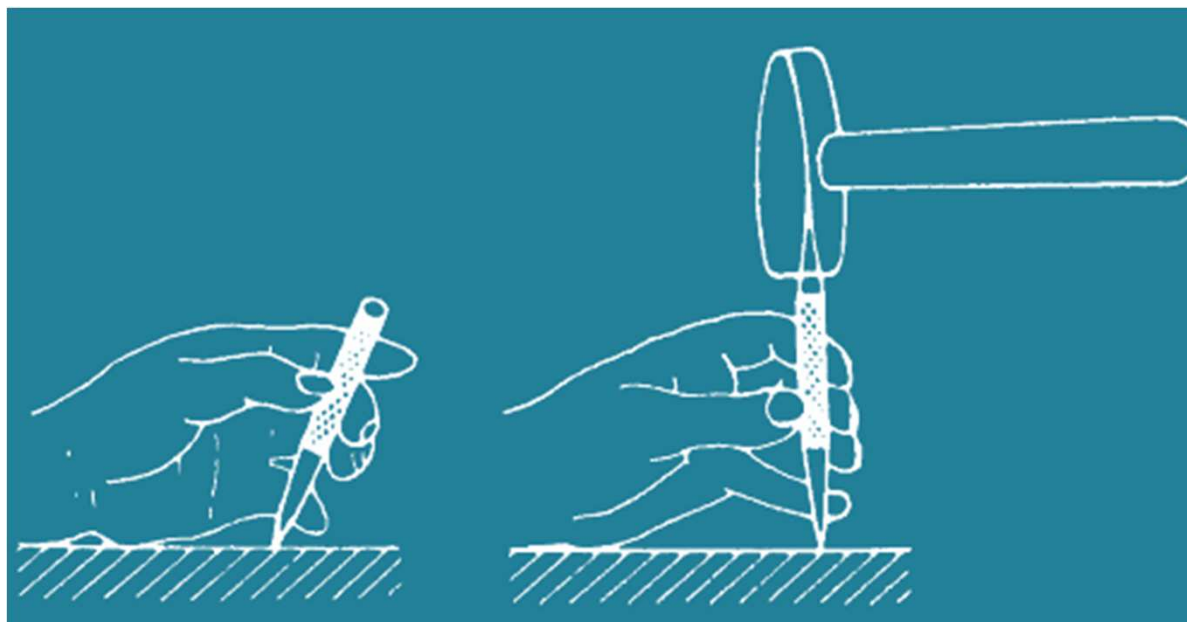
Toto kružítko funguje na úplně stejném principu jako to, které znáte z matematiky. Snad jen s tím rozdílem, že má ostré konce na obou ramenech. Může být vybaveno stavěcími šrouby. Což může výrazně zjednodušit rýsování, obzvláště rýsujete-li na tvrdý povrch.

orýsování kružnic

Důlčík

Používáme k vyražení důlků, které vyznačují středy budoucích děr. Špička důlčíku se nasadí do průsečíku os a mírným klepnutím na čelo důlčíku se vytvoří důlek.

Co jsme si zapamatovali?

Jaký je rozdíl mezi ocelovým měřítkem a ocelovým pravítkem

- a) Měřítka je ohebná, pravítka je neohebná
- b) Měřítka je neohebná, pravítka je ohebná
- c) Žádný rozdíl mezi nimi není

Zdroje informací

- <http://www.rzk.xf.cz/orysovani.html>
- <http://www.glue-it.com/model-engineering/general-information/glossary/v/vernier-caliper.html>
- <http://ucivozs.sweb.cz/kov4.html>
- <http://www.retromoto.lv/forum/post97221.htm?highlight=>
- <http://www.vltava2009.cz/klz/goods-1207-104-62000029--merici-pasek-cju-3460-pro-mereni-obvodu-a-prumeru-219034607001100-mm-nerez.html>
- <http://www.mbcaltibr.cz/prodej/ostatni/pomucky-pro-mereni/>
- <http://eshop.lutoma.cz/nastroje-a-naradi-221/meridla-222/hmatadla-a-kruzitka-269/obkrocne-hmatadlo-se-stavsroubem-250-s-409112120250.html>